

ARMOEDE IS ONRECHT D

Situering

In dit lesmateriaal staan we stil bij de armoede van nu in Nederland. Vragen die daarbij bovenkomen zijn:

- wat is armoede?
- hoe kan armoede hier bestaan?
- wat zegt de bijbel over armoede?
- hoe zouden we als christenen kunnen omgaan met armoede?

Armoede is een niet te ontkennen onderdeel van onze samenleving. We komen het tegen in ons eigen gezin, familie, buurt of parochie.

Dit roept een aantal vragen op. Hoe kon het zover komen? Wat moeten we er mee? Moeten we er wel iets mee?

Deze les kunt u verbinden met 3 andere lessen die onder ditzelfde profiel “bewust worden” te vinden zijn: “Armoede is onrecht A” (bij: ons specifiek thema), “Armoede is onrecht B” (bij: betekenis van diaconie) en “Armoede is onrecht C (bij: ons specifiek thema). Samen vormen ze een catechetisch project om antwoorden te vinden op bovengenoemde vragen.

Er wordt aanbevolen om 2 begeleiders erbij te vragen. Dit hoeft geen pastor te zijn. Het materiaal is zo beschreven dat het door vrijwilligers gegeven kan worden.

Doelstelling:

- persoonlijk stelling nemen: eigen intentieverklaring
- zien dat een oude bijbeltekst een nieuwe inhoud kan krijgen:
- vierend samen zijn.

Opzet

1. Voorbeelden van goede oplossingen van armoede
2. Gelofte om te gaan handelen
3. Viering
4. Napraten over de voornemens

1. Voorbeelden van goede oplossingen van armoede

Denkt u na over de volgende vraag:

- Ken je voorbeelden van jezelf of uit je omgeving waarin wordt geprobeerd de financiële of sociale kant van armoede te verlichten, zonder dat de persoon die armer is in verlegenheid gebracht wordt?

Daarna wordt een rondje gemaakt waarin iedereen een voorbeeld noemt. Daar kan verduidelijking over gevraagd worden door de andere groepsleden. Geen discussie. Ondertussen noteert iemand enkele voorbeelden die later gebruikt kunnen worden tijdens de viering.

2. Gelofte om te gaan handelen

De gelofte van tekst 1 leest u. Het is een voorbeeld van een groepsvoornemen gebaseerd op geloof in recht en het bestempelen van armoede als onrecht.

Ieder wordt gevraagd met zichzelf een afspraak te maken over hoe hij of zij in de komende tijd wil proberen ergens de kloof tussen arm en rijk wat te verkleinen. Deze voornemens kunnen door ieder voor zich genoteerd worden op een vel papier en zullen later in de viering gebruikt worden.

3. Viering

Indien mogelijk wordt er verhuisd naar een andere ruimte, waar stoelen in een kring staan, een grote kaars als centraal punt. De bijbel opengeslagen, omringd door de zelfgemaakte versieringen en financiële paperassen. Dit is de combinatie van financiële zorgen, creativiteit, geloof en rechtvaardigheid aan te geven.

Iedereen neemt plaats in de kring.

Tekst 2 wordt uitgedeeld. Iemand bedient de muziek. Vier mensen wordt gevraagd elk een cursief gedeelte uit de tekst lezen. De andere begeleider zal steeds de moderne versie lezen en aanvullen met de voorbeelden van voor programmapunt 2.

Opzet viering

- De grote kaars wordt ontstoken en er wordt rustige muziek gedraaid.
- Nehemia 1-5 wordt gelezen door een deelnemer en aansluitend de moderne versie door de begeleider.
- Muziek.
- Nehemia 6-11 en vervolgens moderne versie aangevuld met voorbeelden van voor de pauze.
- Muziek.
- Lezen Nehemia 12 en moderne versie. Dan wordt iedereen gevraagd de gemaakte voornemens op te lezen en in het midden van de kring te leggen met een ontstoken theelichtje erbij.
- Muziek.
- Lezen Nehemia 13 en moderne versie.
- Muziek.

4. Napraten over de voornemens

Er wordt nagepraat over de voornemens. Er kunnen vragen ter verduidelijking gesteld worden. Geen discussie.

Bijlage

Tekst 1 GELOFTE

Gelofte, zoals uitgesproken door de 140 deelnemers aan de werkdag 'Deelnemen en meedelen' van de Raad van Kerken en arbeidspastoraat/DISK op 4 november 1995 te Utrecht.

Wij geloven dat armoede onrecht is en geen noodlot;
daarom wijzen wij iedere politiek af
die de rijken verrijkt en de armen verarmt.

Wij nemen op ons te zoeken naar bondgenootschappen
met armgemaakte mensen en hun organisaties
om hun stem te versterken.

Wij spreken af ons in te zetten
voor informatie en bewustwording onder onze mede-kerkleden
omtrent verarming in ons eigen land.

Wij ijveren voor herstel van de financiële en andere voorzieningen,
zodat alle uitkeringsgerechtigden volwaardig kunnen deelnemen
aan kerk en samenleving.

Wij verplichten ons tot een strijd tegen armoede
en verklaren ons bereid ook zelf daarvoor de prijs te betalen.

Wij schrijven samen met onze mede-kerkleden
een brief naar onze synode of bisschop
om aandacht te vragen voor
de strijd tegen verarming.

Wij nemen het initiatief voor het oprichten van
een plaatselijke Arme Kant-werkgroep,
waar kerken en armen samen
de strijd tegen verarming aangaan.

Wij getuigen van ons geloof in God,
die mens werd in een arme Jood,
en ons voorgaat op de weg naar
zijn Koninkrijk van vrede en gerechtigheid.

Amen.

Tekst 2 Nehemia

Nehemia 5:1-5

De bevolking, en vooral de vrouwen, beklagden zich luid over een aantal van hun joodse volksgenoten.

Sommigen zeiden: "We hebben veel zonen en dochters, en daarom willen we graan. We moeten eten, anders gaan we dood!"

Anderen zeiden: "We hebben onze akkers, wijngaarden en huizen in onderpand gegeven om graan te kunnen kopen nu er honger heerst."

Weer anderen zeiden: "We hebben onze akkers en wijngaarden moeten belenen om de belasting aan de koning te betalen. En nu onze akkers en wijngaarden in het bezit van anderen zijn, moeten we onze zonen en dochters als slaaf verkopen. Sommige van onze dochters zijn al slavin. Wij staan machteloos! Maar we zijn toch van hetzelfde vlees en bloed als onze volksgenoten, onze kinderen zijn toch niet minder dan die van hen!"

Nu zouden we zeggen:

Maar onder het volk, onder de vrouwen en mannen, rijzen ernstige klachten tegen de samenleving.

Sommigen zeggen: "Wij zijn in Nederland te talrijk om voor iedereen werk te hebben, zodat we zelf ons geld kunnen verdienen om voldoende en goed eten te kunnen kopen tegen de honger".

Anderen zeggen: "Wij hebben ons huis moeten verkopen, onze lidmaatschappen opgezegd, onze studie moeten onderbreken, onze hobby's gewijzigd of afgebouwd, om niet in grote schulden te komen".

Weer anderen zeggen: "We hebben geld moeten lenen om de gemeentelijke belastingen en de aanvulling op het ziekenfonds te kunnen betalen.

Zijn wij niet evenveel waard als andere mensen? Zijn onze kinderen soms minder dan andere kinderen? Waarom mogen zij niet overal aan meedoen? Waarom mogen zij niet evenveel hoop en vertrouwen hebben in de toekomst? Maar zolang anderen beleid maken, zonder zich af te vragen wat de regels voor gevolgen hebben voor mensen met een minimum inkomen, kunnen we er niets aan doen".

Nehemia 5:6-11

Ik werd woedend toen ik hun klachten en de aangedragen feiten hoorde.

Ik ging bij mezelf te rade en besloot de vooraanstaande burgers en de bestuurders ter verantwoording ter roepen. Ik verweet hun dat ze rente van hun volksgenoten verlangden. In een grote vergadering die ik met het oog op hun gedrag had samengeroepen, zei ik tegen hen: "Voor zover het ons mogelijk was hebben we de Joodse volksgenoten die zich aan vreemden hadden moeten verkopen, teruggekocht. En nu moeten we zelfs volksgenoten vrijkopen die door u worden verkocht!" Ze zwegen, ze wisten niet wat ze moesten zeggen.

Ik vervolgde: "Wat u doet, is niet goed. Heb toch, bij alles wat u doet, ontzag voor onze God, anders haalt u zich de hoon van de vijandelijke volken op de hals! Ook ik, mijn broers en mijn mannen hebben geld en graan uitgeleend. Laten we nu deze schuld kwijtschelden! Geef hen daarom vandaag nog hun akkers terug, hun wijngaarden, olijfbomen en huizen, en scheld de rente kwijt van het geld en het graan, de wijn en de olie die u aan hen hebt geleend."

Nu zouden we het zo zeggen:

Toen ik deze klachten hoorde, was ik uiterst verontwaardigd. Ik ging bij mezelf te rade en bracht vervolgens een beschuldiging uit tegen het kabinet, de Tweede Kamer en gemeente. Ik zei tot hen: "U maakt zich tegenover uw kiezers schuldig aan wanbeleid". Ik riep mensen die zich christen noemen bijeen en sprak ze als volgt toe: "We hebben door de jaren heen geprobeerd om sociale wetten te maken die de zwakken uit onze samenleving geen slachtoffer laat worden van de gevolgen van economische recessie, slechte gezondheid of slechte persoonlijke omstandigheden. Daar is voor gevochten. Maar nu worden in korte tijd weer een heleboel verworvenheden afgeschaft, terwijl er nauwelijks wordt geprotesteerd en iedereen voor zichzelf probeert te houden wat hij heeft. Ook wijzelf doen daar helaas aan mee. Ze zwegen en wisten niet wat te antwoorden."

Ik vervolgde: "Wat jullie doen is niet juist. Is het niet onze taak als christenen te doen zoals God het bedoelt: eerbied voor je medemens, delen met je naaste, aandacht voor elkaar en rechtvaardig handelen? Anders ben je hetzelfde als diegenen, van wie we ons behoren te onderscheiden: ieder voor zich, na ons de zondvloed, het recht van de sterkste."

Ook ik, mijn vrienden, mijn medechristenen, leven vaak los van de armen in onze samenleving en zien nauwelijks wat ons met hen bindt. We zijn niet kritisch op onze vooroordelen en houden met het uitbrengen van onze stem geen rekening met de gevolgen voor hen.

Laten we proberen dat te veranderen door de kloof tussen hen en ons te overbruggen uit solidariteit en het besef van gelijkwaardigheid. Bijvoorbeeld door
(voorbeelden van voor de programmapunt 2 door iemand)

Nehemia 5:12

Toen zeiden ze: We zullen alles teruggeven en niets vorderen. We zullen doen wat u zegt"en, en in aanwezigheid van de priesters die ik had laten komen, liet ik hen zweren dat ze woord zouden houden.

Nu zeggen wij:

(voorbeelden van programmapunt 3 door iedere aanwezige zelf)

Nehemia 5:13

Vervolgens schudde ik de plooi van mijn mantel uit en zei: "Zo zal God iedereen uitschudden die zich niet aan deze afspraak houdt. Uitgeschud en berooid zal hij zijn, zonder huis of have." Alle aanwezigen riepen: "Amen", en ze loofden de HEER. Iedereen kwam zijn belofte na.

Wij kunnen zeggen:

Daarom schud ik, Nehemia, mijn mantel uit en zeg tegen jullie: God heeft ons als vrije, onafhankelijke mensen het beheer en verantwoordelijkheid gegeven over de schepping. 'Take it or leave it', maar laten we niet het risico nemen van een vertrouwensbreuk met Hem. God weet wat er dan gebeurt! En wij christenen, vierend of in vergadering bijeen zullen antwoorden: "Inderdaad: God lof, onze schepping is prachtig, armoede is onrecht". Wij zullen ons best doen deze voornemens naar beste vermogen uit te voeren.
Amen.